Norman Károly

Ájtatos manó

Kezdetben.

Világunkban, a Földön az „entitás”, az „egyed” technikailag alárendelt, általában szóra sem érdemes, spekulatív képződmény. Mégis fontos az ügyben, amelyhez e jegyzőkönyv kapcsolódik. A történések és a gondolatok nem különülnek el ebben a dokumentumban, ahogy az „én” és a „mi” sem, hanem simán illeszkednek, néhol egyesülnek, de ez nem okozhat gondot, a viszonylagos, csak a tárgyhoz kapcsolódóan lényeges különbségek ellenére sem.

Első munkanap

Magamhoz tértem, és felnevettem. Eszembe jutott a hollywoodi típusú klisé, hogy az épp magához térő, az ismeretlennel szembesült személy (persze a színpad számára) teátrális riadalommal megdöbben: „hol vagyok?” Soha nem így térnek magukhoz a valóságban az entitások. Én sem megdöbbentem, hanem voltaképpen belenyugodtam a kiszolgáltatottságomba, lesz ami lesz. Mindenekelőtt valami koncepcióhoz kell jutnom a helyzetemet illetőleg. Hát nem értjük, ezen miért nevet, az ún. humanoid egyik érdekes magatartási rutinja a „nevetés”. Lesznek e jegyzőkönyvben fogalmak, amelyek megértését a tanulmányozója számára segíteni kell. Miért is nevetek, ez a kérdésünk. Épp ebben tudok segíteni, mert ez nem a mi problémánk, hanem az enyém, de talán nem a legsürgetőbb. Mármint az, hogy hol vagyok, és most, hogy képes vagyok elsőre nem is ezen töprengeni, mert erről mit sem tudok, hanem a helyzetre ráillesztve egy sémát, egy sokszor nevetségesnek talált, közhelyesen jelzésszerű narráción derülni, a helyzet tehát nem is rossz, úgyszólván megvagyok. Most akkor nem tájékoztatást várok, hanem csöndben felépítem azt a platformot, amelyen majd a kérdéseimet a külvilág irányában felteszem fektemben, súlyozva, hogy például fontos része-e velem szemben egy embernagyságú ájtatos manó, a rezzenetlen szemével, a háromarasznyi szélességű, háromszögletű arcában. Nem tudhatom, miért ne lehetne ez itt akárki más. Külvilág? No, hát akiktől a kérdésekre a válaszokat várom, amihez rendelkezünk minden fontos információval, az a külvilág. Hát ez az éppen, hogy a mi számunkra mi volna a „külvilág”, amelyhez én is tartozom. Nyugalom, most nekem kell megtudnom valamit a helyzetemről, nekem kell gondolkodnom és összefoglalnom, aztán majd meg-

válaszoljuk, ami még a kép teljességéhez szükséges. Egy kicsit ne zavarjunk engem. Rendben.

Én.

Tapogatom a nyelvemmel, a fogaim. Utoljára nem voltak meg, most pedig megvannak. Majd kérek egy tükröt, bár ez is ráér, alighanem lehetek akármilyen. A legkevesebb, hogy megvannak a fogaim, de már az a fájdalom sincs, amit nem lehet kibírni. Nem lehetett. Minden halványzöld ugyan, de ez itt akkor is egy kórház, vagy valami, ami ennek megfelel. Tudom, hogy itt vagyok a Földön, hol a fenében lennék másutt, mi az, hogy fene, ó igen, ősi etimológia, rendben.

Mondom: csönd egy darabig! Az, aki nem én vagyok, jelentsen ez akármit is, fogja be. Majd kérdezünk, kölcsönösen, én azt, hogy mit keresek itt, emlékeim szerint nyilvánvalóan a halálom után, mi pedig azt, amiért újraélesztettük az entitást, vagyis engem. Jó, de hogyan oldjuk meg ezt az elkülönítést?

Értem, pontosan ez a kérdés rajtam kívül mindenki számára, aki nem én. Na erre kíváncsi vagyok, épp ezt nem tudom helyből. Hát persze, ezért élesztettük újjá az entitást, hogyan lehet elkülöníteni egyéneket az egésztől, meg ami ebből következik. Mert persze nem az a fő kérdés, hogy ez miért kérdés. Majd ezt megtudom én, de mi még nem tudjuk, ez a fő oka, hogy a soksejtű entitás sem tudja, különben tudhatná.

Én, a gondolataim. Amelyek láthatóan átlátszó módon átjárhatóak, azonnal és korlát nélkül ismerjük, ahogyan az én tudásom korlátja is csak annyi, hogy még nem léptem rá az adott részére. Nincs okom rá, hogy ebben kételkedjek, de ha még fennáll ez a gyakorlati korlát, az megalapozza az ebben való, konkrét tudás előtti hitet. Mindent megtudhatok, csak még nem kérdeztem rá, nem titok. Mindentudás előtt állok, amire csak még nem tudtam rákérdezni, mert az a legfontosabb tudás? A korlátom vagyok én, vagyis az én. Ezzel azonban elvesztenénk azt a lehetőséget, hogy a miénktől elkülönítsünk engem; és bár ez történelmi léptékben nem látszik nagyon fontosnak, de valami miatt itt és most mégis éppen ez a fontos, az életemet köszönhetem ennek, vagyis azt, ami még az életemhez csatolható, hiszen az életem egyszer már véget ért, vagyis amiért újraélesztettek. Ha mégis vagyok, akkor vagy nem ért véget, és én rosszul tudtam; vagy újraindult, erre biztosan rá kell kérdezni, de hiszen tudjuk!, mi volna itt a kérdés.

Le tudom-e zárni a kommunikációs csatornát, amely ezt a „mi”-t, amelybe egészen beleolvadok, és az „én”-t, ahogyan egész, elmúlt életemben elgondoltam magamat, összekapcsolja? Tudom-e szándékom szerint ki-bekapcsolni az átjárást? Ahogy ez a képesség fölébred bennem, az épp az egyik olyasmi, amire ennek a világnak, amelyben egészen benne va-

gyok, részemről szüksége van, mint tudjuk. Vannak dolgok, amikről fontos volna megtudni, milyenek a maguk valójában, de ehhez az tartozik, hogy megtudjuk, mik ezek az „én”-en belül, ez vezetett az ősi lény újraélesztésének projektjéhez, amitől ezt reméljük. Ez éppen az újraindult életem lényege.

Mondom: csönd!

Na végre.

Tehát én:

Süket csönd. Na ugye, hogy lehetséges külön lenni, már kaptatok valamit, ti.

Süket csönd. Nem buta ez a világ, töprenghet, mi az a „ti”. Csak megérti, hogy máshogyan nem kaphatja meg tőlem, amiért itt vagyok, benne. Érdekes, hogy erre az én időmben mindig óriási késéssel jöttek rá egyházak, tudós műhelyek, titkosszolgálatok és nők, amik és akik ki-bejárni akartak a lelkemben.

Megint nevet az entitás.

Kuss!

Az mi, durva információgát-imperatívusz, rendben. Folytassuk.

Folytassam!

Süket csönd. Na végre, talán kezd világosodni. Javaslatot teszek. Amikor valamilyen információ rajtam kívülről érkezik belém, mert nem lehet minden információ *mindig mindenütt*, szólítsunk meg engem. Haha, föl kell építeni a téridőt, miáltal differenciálódik az én és a más. Megint nevet az entitás. Ennek van több módja is, ha a különállásomat akarjuk hangsúlyozni, legyen ez egy nyilván anakronisztikus mód, mint hogyha volna egy köztes információs lépcső, a titkárom, akin keresztül lehet csak hozzám eljutni, és aki számára ezért az én címzésemet mint jelenlévő harmadikét kell jelezni: „ő maga”, vagy „önmaga”, ez volt a magázás. Kellett hozzá egy harmadik, a közvetítő, egyszerűsítve ezt a „magázás” virtuálisan tételezte, tessék engem tisztelettel szólítani meg, mintegy jelezve ezt a közvetítőt, közvetítettséget. Nyelvi kérdés, hogy én én vagyok. Nyelvi kérdés a téridő. Eredetileg fejedelmi körökben, de ahogy felnőtt az entitásvilág, átment közhasználatba, nem megyek a részletekbe, hiszen tudjuk, eltárolta a kultúrörökség, milyen hangulati eltolódásokkal; ahogy például a „nagyságos fejedelemtől” a „naccságáig” süllyedt. Én tehát a mi részünkről a továbbiakban legyek „ön”, még akkor is, ha kedvelünk engem, mert láthatóan készséges vagyok.

Gyorsítsunk, mert ezzel így el fog menni az egész élet. Persze, sebaj, majd újraindítjuk – röhög az entitás, azt azért tudjuk, mi a „derű”, a

kultúrtörténet teljességét birtokoljuk, hála a humanoidoknak, nem múltak el nyomtalanul, sőt.

Ha mindent egyből tudok, akkor is fogalmazzuk válaszokká, kérdés-feleletté, ez részben a jegyzőkönyv artikulációja számára szükséges, részben érthetőbbé teszi ennek a tartalmát a számunkra. Mintha időben bomlana fel, pedig logikailag rendeződik sorba, már az én időmben is volt gondolkodó, aki ezt pontosította, teológusok, Hegel.

Teológia!?

Kuss!

Nem kuss. Figyeljen ide, ön, ezért van itt. Ősi példa következik, az idők mélyéből. Bőven van adatunk arról, hogy milyen az isten, építmények, információtárak, műalkotások. De sehol nem találtunk rendes, tudományálló istent, csak bizonytalan meghatározást arról, hogy ténylegesen hol van, pedig valahol és valahogyan biztosan van, ami ugyanis lehetővé teszi az objektiválódott megjelenéseit. Arra jutottunk, hogy akkoriban, amikor a vele kapcsolatos, és lényegében hiánytalanul ránk maradt örökség keletkezett – a templomok, az információtárak, a műalkotások –, az istenek mindezeken kívül működtek, ezekben közvetlenül nem voltak megtalálhatók. Egyes „könyvek" alapján az istenekkel és sok egyéb dologgal, „misztika", „tudás", különféle érzelmek stb., kapcsolatban az a képzet alakult ki bennünk, hogy ezek a dolgok érdemben az entitásokon belül vannak, nem feltétlenül az általuk leírt, megfestett, kifaragott, megírással objektivált, fából-kőből felépített tárgyi formában, hanem – ahogy a tudományosság látja – valamilyen információs formában, idegi áramok és kémiai alakzatok, szervezetbeni történések formájában akár, de mindenképpen „belül", olyan „bensőségben", aminek az összefoglaló, megközelítő jelzete a „lélek". Ez olyan tétele az élet lehetőségének, amely az idők során elsikkadt, de a teljes képhez nem nélkülözhető. Ezért élesztettük újjá. Ön egy entitás, amelynek van különálló énje, korunkban nincsen hasonló, akinek ez lenne a legfontosabb, tehát kellően magas öntudattal rendelkezne; ennélfogva nincsen „én" és „lélek", ahol a kirajzolódott vélekedésünk szerint a misztika, a tudás, az isten és hasonlók élnek és működnek. Sőt, a helyzet rosszabb, elemzésünk szerint az efféle tételeknek épp a lényege van „belül", minden, ami a „lelken" kívülre kerül ezekből, végesen elenyésző arányú a vélhető belső tartalomhoz képest. Úgy mondanánk, tudhatunk mindent, amik ezen dolgok működése során tárgyilag keletkeztek, csak éppen ezen dolgok lényegét, a legnagyobb részét nem ismerjük, mintha mondjuk valamely végtelenségből egy véges részt ismernénk, amelynek aránya az egészhez képest elhanyagolható. Most akkor világosabb?

Értem. Ismerik egy költő összes szerelmes versét, de fogalmuk sincs arról, micsoda a „szerelme”, nem általában, hanem éppen az övé konkrétan, amelynek ezek a versek köszönhetők, azaz – hogy úgy mondjam – maga az a szerelem, amelyből a valami forgácsai létrejöttek odakint. Hiány van ebben a korban a teremtésből?

Azért döbbenetes, hogy egy ősemberről kiderül: könnyedén felfogja a milliárd évvel későbbi kor egy alapproblémáját. Már ezért megérte újraéleszteni.

Mi...lliárd!?

Kétszer telepítették át az egykori temetőt, ahol az ön csontjai nyugodtak. A Föld belső, nukleáris fűtése révén folytatódó anyagáramlás miatt négyszáz millió év alatt egy kontinens felszínre kerülő és megszilárduló eleje elérkezik útja másik felére, alábukik és a magmába olvad. Ha meg akarjuk tartani a temetőt, például a piramisokat, újra és újra át kell őket telepíteni a másik oldalra.

Aha. Én tehát egymilliárd évig voltam halott. Nem vagyok igazán jó, mindenki más hosszabb ideig bírta. Már ha az első és az egyedüli vagyok.

Röhög az entitás.

Majd még rájöttök, hogy az egyik, amit velem – úgy látszik, vissza – kaptatok, az a dolgok feletti kacagás képessége. Tudjátok, mi a külső derű, mert ez a jelenség. Csak eltűnt, úgy látszik, az idők során a lényeg: a belső derű a dolgok felett, aminek a kacagás csak halvány, külső képe. Most pihenek, aztán majd kérdezek, hirtelenjében kicsit erős nekem ez a milliárd év. De addig is elmondhatom, hogy a lélek bennem van, ennélfogva csakis velem együtt lehet birtokolni. Én túl vagyok a halálon, ne higgyétek, hogy alacsony, zsigeri szintű életösztöntől hajtva alkudoznék. Ám lélek át nem adható. Talán nyertetek a történelmi entitásfeloldáson, de veszítettetek is: a lelkeket. Márpedig leginkább a lélekben van az igazán fontos dolgok fő része, ez az, amit egyformán jól tudunk, én mindig is, mi meg most már; még ha az tűnik is fontosabbnak olykor, ami kilátszik belőlük, egy vers, egy szobor, egy elmélet, egy vallás mint intézmény. Ama legfontosabb részek a lélekkel együtt eltűnnek a semmibe, mint az enyéim is egykor.

Nem a semmibe, amint látjuk. Nocsak, kezdünk tudni gúnyolódni? Nem olyan vicces a tudás korlátja.

Ha megint meghalok, megint nem lesz általam lélek nektek, akik maradtok.

Nekünk.

Ezt azért szokni kell. Régen, alig egymilliárd éve, egyszerűbb volt.

Az entitás elaludt. Most éppen nem tudjuk, miket fog kérdezni, de ahogy a dolgok állnak, kérdezni fog. Amíg elkülönült belső áll a rendelkezésére, csak a kérdései külsővé tett részét lehet megválaszolni, azután a válaszok belülre kerülnek, a lelkébe, és hogy ott mivé alakulnak, azt nem tudhatjuk meg, nemcsak, mert éppen ennek a belsőnek a megtartása a projekt célja, az újraélesztés műszaki megoldása éppen a léleknek nevezett különállás újraélesztését célozta, ha jól értettük, amit máris megtudtunk az istenről, a tudásról vagy a misztikáról. Hanem mert ha sikerülne egészen feloldani, éppen az tűnnék el ezzel, ami miatt újraélesztettük, ott vagyunk, ahol a part szakad, ahogy az ősemberek mondták, az entitás pont ugyanúgy érti, mint mi, mit is jelent ez, a szövegtárunk hiánytalan, viszonzásként nem efféléket fogunk kérdezni tőle. De ahogy a dolgok állnak, kérdezni fogunk tőle.

Átadva kommunikációs nyelvi beállításra a neuronhálónak, első munkanap vége.

Második munkanap

Nem arról van szó, hogy fordítóstruktúrát kellene szervezni. Az entitás magyarul beszél, hogy ez mi és grammatikailag mi kellene hozzá, túl a távhatáson, mellékes, technikai kérdés, csak azért írjuk le itt, mert érzékelhetően ez kérdés lesz az ő számára. Minden nyelvi, azaz ehhez belső fogalmi elemet sikerült megőrizni és rekonstruálni. Az entitások idegrendszerének működése egyazon jellegű, neuronok membránján futó ion-polarizációs hullámok jelentik a technikáját, ezek másik soksejtű általi érzékelése, meg ami ehhez még technikailag kell, százmillió évek óta megoldott dolog, a tudatok rég átjárhatóvá váltak és összekapcsolódtak. Alárendelt, lényegtelen ügy az entitásokra tagolódottság.

A jegyzőkönyvnek. Tehát az volt a kérdése, hogy egy megrázóan különféle fajokra tagolódott világban hogyan tudnak az egykori, most újraélesztett entitások mindenki mással hibátlanul kommunikálni. Az volt a válasz, hogy ezeknek az elektromos áramoknak a kicsiszolódott érzékelése révén. Azonnal tudjuk, hogy az entitás, vagyis én magyarul beszélek, aminek a hátterében a magyarul gondolkodás áll abban az éppen pillanatnyilag legfontosabb bensőségben. Így semmi gondot nem okoz a kommunikáció ilyen beállítása, nem ezt kell érteni a fordítóstruktúra-beállításon. Hanem a neuronháló indítványa az, hogy szükséges egy partnerizolációt szervezni, az entitás szuverenitásának megőrzését úgy kell lehetővé tenni, hogy én egy „személyiség” legyek, aki egy partner-személyiséggel kommunikál, és azon át velünk, őt is beleértve. Kézen-

fekvő, hogy az újraélesztés során az élettani műveleteket végző, vagyis az orvos – nem pontos, nincs gyógyászati vonatkozása, rekonstrukciót végzett, de az entitás egykori életében effélére az „orvos" fogalmat használták – legyen delegálva mint partner, a legutóbbi újraélesztések technológusával ez adott. Ezt nevezi az entitás... Miért kell engem olyan néven jelezni, amely valójában osztálynév, és minden egyedre ugyanaz? És a jó édes anyátokat soksejtűzzétek le, itt láthatóan mindenki, akivel én egyáltalán tárgyalni tudok, soksejtű! Engem egykor Károlynak hívtak, ebből is volt sok, de azért kevesebb, mint humanoid soksejtű entitásból, ma meg talán csak én vagyok, ha nekem is Károly vagyok, nekünk sem kell másnak lennem!

Rendben, Károly. Tehát a neuronháló-megoldás szerint Károllyal szemben, partnerként, egyedre van szükség, és ez az lesz, akit „ájtatos manóként" azonosítottam. Az artikulált információcsere-folyamatban ugyanolyan konstrukciót rendelünk hozzá.

Igen. Ő a „Manó". Az az egy, akivel szemben én is külön egy vagyok.

Tisztul már a dolog!

Hogy látja az ön, ezt a helyzetet, Károly?

Manó kedves, én újraélesztett valami vagyok...

Miért kell ide a valami? Nem elég az, hogy újraélesztett?

Jól van, na, nem mondhatom, hogy ember, mert ahogy ezt akkoriban értettük, az ugyan összekeveredett egy fajbiologizmussal, de tartalmilag olyasmi volt, ami most körülöttem láthatóan minden számottevő lénynek kijárhat, entitási soksejtűségében, bár én eddig csak egyet láttam. Ájtatos Manó itt, szemben, pontosan annyira ember, mint én, a humanoid. Itt az ember: az intelligens egyed.

Pontos észrevétel, rögzítve.

Így, egymással szemben nem kell a közvetítő harmadikat tételezni. Ezt egykor úgy mondtuk, hogy koccintsunk a tegeződésünkre.

Még nem világos. Eszerint akkor is jelen volt „entitási feloldódás az egyenrangú soksejtűek egybefüggő világában"?

Igen, Manó kedves. A többes szám első személy ezt jelentette. Tudhatjátok, ti, tehát mind, aki nem én, hiszen ezt látjátok jól a kommunikációmból, tudom, atavisztikus, de kezdettől van számomra az „én", szemben a „ti"-vel, és amikor együtt, akkor a „mi". Ez az ősi szituáció grammatikai képe. Az entitásokra tagolódott, mégis összefüggő világ nyelvtani képe a személyragozás, a múltunk.

Így pontos. Ez a perszonalizált információforgalom, rögzítve.

Visszatérve, nem kell az „ön", tegezz tehát nyugodtan, direkt kommunikációban, én is ezt teszem, és követni fogom a fenti sémát.

Az az érzésem, hogy egyre pontosabb a magyar beszéd. Ez tanuló fordító algoritmus? Neuronális háló teljesítménye? Például mi az „én" a közös nyelven?

Nem értjük. Mi az, hogy közös nyelv?

Hogyhogy mi? Régen a legnagyobb nyelv a spanyol, az angol, vagy valamely kínai volt, nem tudom, amelyet a legtöbben beszéltek, a nemzetközi kommunikációhoz effélére volt szükség, eszperantó...

Értjük. Az ősentitásnak itt a kommunikáció kezdeti állapota szerinti fogalmai vannak, fel kell váltani. Azt hiszi ön, hogy magyarul beszélsz? Tudjuk, mi a magyar, teljes a kultúrhagyományunk. Volt egy entitásblokk, nyelvi foglalattal, akkor, amikor a személyközi kommunikáció akusztikus közvetettséggel folyt faji korlátok között, már ez a humanoid kizárólagosság többféleségére korlátozódott, az entitásblokk nem feltétlenül párosult földrajzi együttességekkel. Csakhogy a kommunikáció sokkal egyszerűbb. Mindazok kommunikálnak, akikben az idegműködés elektromos jelenségegyüttes, mert ez két ilyen rendszer között elektromágneses átvitellel gyorsabb, teljesebb, tökéletesebb. És mindenki ilyen, veled szemben én is. Ráadásul mindenkinek, ezen az egyed értendő, egészen sajátos a fogalomkészlete, amellyel a kommunikáció kölcsönhat. Ha van tanulnivaló ezen, ahogy fogalmazza, ha az ön fogalomkészlete, amelyet a magyar nyelvhez társít, pontosodik, akkor a kommunikáció tökéletesedésének képzetéhez juthat.

Hát ezt én alig bírom követni.

Az ön kommunikációd azért tökéletlen, mert a fogalmaid azok, a kommunikációs szinthez viszonyítva. De hiszen ez egymilliárd éve is így volt, mégis a nyelvi technikára fogták. Később pontosabb lesz. De van itt neuronális háló alapú gépi rásegítés? Nem értjük, ó, igen, persze, hogy van; de ön és a mások, valamint a gépek elkülönülnek az ön számodra, amit ön előtérbe állítasz. Holott az ilyen értelemben technikai egészen összefonódik velünk, természetesen. Már egymilliárd éve is voltak efféle információkezelő külön technikák, de nem kellett nagyon erőlködni azon, hogy miként különböztetik meg az őslények a szerves összetevőiktől. Jól látszott úgymond. Akinek ez a fontos, az egy nagyon különleges kérdéssel foglalkozik, ahhoz, hogy ez általánosan fontos lenne. Volt pészméker is, lúdtalpbetét, beépített inzulinadagoló, hallókészülék és optikai szemrásegítő mindahány szemre, a szerves és szervetlen összlet ilyen esetekben nem rendezett színielőadást a működést kísérő műszaki és élettani összetevők közötti különbségek megénekléséhez az élés során.

Szemüv... Megéneklés!?

Van jobb fogalom arra, hogy teátrális pózokra épülő műsorokkal hangsúlyoznak fölöslegesen olyan elválasztásokat, amelyek a működésben nincsenek, és ez a lelki mutatvány kielégüléssel tölt el szorongó entitásokat? Körbetáncolni és legépezni a csípőprotézises humanoidot?

Jó, egyelőre hagyjuk, eszerint nem fogom megtudni, hogy például hogy mondják ma a közös nyelven azt, hogy „entitás", mert...

... mert nincsen közös nyelv, hiszen annyiféle fogalomkészlet van, ahány entitás. Ha ezek kommunikációjában a tökéletesség korlátja a fogalomkészlet egyedisége és csiszolatlansága, akkor ez mindenki saját egyéni szociális problémája, és ma sem más, mint egymilliárd éve volt. Higgye el a Károly, ahogy egyre később, úgy egyre jobb lesz. Lehet, hogy ezt öntanuló algoritmusokra fogod szorongásában, pedig csak megtanulja a saját fogalmait, és javul az illeszkedésed miközénk. Majd múlik a szorongása. De épp a különbségtételek miatt él ön megint te.

Most akkor megfogalmazom, miért élek megint.

Hiány kapcsolódott ahhoz, hogy elhalványultak az „én"-ek, miáltal egyes kultúrfejlemények lényege megragadhatatlanná vált, az isten, a zene, azért nem folytatom, mert minden kultúrelem ilyen, alighanem kivétel nélkül. Ami egy építész lelkében lakozik, annak tökéletlen, halvány képe az épület, amelyet tervezett; és ha lehetséges volna belülről megélni egy költőt, akkor vehetnénk igazán birtokba a versét, amelynek tökéletlen, külső képe a leírt, közreadott vers. A szerelemnek is van nagy halom külső jegye, de hogy az valójában micsoda, az nem tudható meg, mert ahhoz azt belülről kellene megélni, vagyis azonossá kellene válni magával a szerelmes lélekkel. Akkor ugyan megtudható volna, de csakis a szerelmes lélek számára. Ebből az is következik, hogy nincs két egyforma szerelem, mert a legkevesebb különbség is az adott, egyedi lélekhez kapcsolt mivoltában áll, és ez a benső érzés a külső jegyek összességéhez úgy viszonyul, mint a végtelen a végeshez. Két, egyformának látszó szerelem tehát végtelen mértékben különbözik.

Többet reméltünk, Károly. Azt hittük, megértjük, micsoda az isten, mert majd te átadod, ami a lelkedben van, ha ezt a lélek fogalmat jól értem.

Kedves Manó, ahogy már mondtam: lélek át nem adható. Birtokotokba kerülhet a tényleges isten, de kizárólag a hívő lelkeket hordozó „én"-ekbe csomagolva. Az olyan vallások, amelyek erősködnek a minden „én"-ek felett, azaz külön álló, több entitás számára ugyanolyan isten létezésén, éppen azzal kerülnek szembe, hogy láncra akarják fűzni az „én"-eket, feloldani valamely cseppfolyós közegben, amit vallásnak neveznek, miáltal elvesztik az istent. Ragyogjanak bárhogy, a külső

formák üresek. Ahol „én”-ek nincsenek egyedi lélekkel, ott nincsen isten sem, és néhány egyéb dolog sem, misztika, tudás, hasonlók.

Többet kaptatok, mint engem: egy további „ént”, vagyis egy entitást, itt, velem szemben. Téged is megkaptatok, Manó barátom.

Második munkanap vége, megkezdhető a feldolgozás – számunkra, a neurális háló ehhez már kevés. Az egyedet nem vonhatjuk bele, mert a különállása kulcsfontosságú, különben is alszik, az ő korában érthető, még ha az újraélesztés bioműszakilag tökéletesen sikerült is.

Még ugyan nem, de tényleg mindjárt elalszom, egymilliárd évesen megbocsátható.

Harmadik munkanap

Mi az „elalszom” valamely entitásnál? Most szembesültünk vele. Nem az információműködés sajátos állapota belül, és emiatt ma nem is az információforgalom az entitást is bevonva. Hanem az entitás belső folyamatai elszakadnak a külsőkkel való viszonyuktól, bár az intenzitásuk és terjedelmük nem feltétlenül csökken, még ha időnként a tágasság összezsugorodik is. Hanem a külsőt mint kontrollt elereszti a belső a fókuszából, bizonyos módon lebomlanak belső korlátok is. A közös információfolyamba ez sok, előre nem kalkulálható elemet visz be, afféléket, mint az innováció, csak esetleg kisebb a magas értékűek aránya, bár mi az, hogy érték. Ezért a társadalom múltjában a perifériára szorultak az efféle tartalmak, noha meg nem szűntek. Lehet, hogy Károly fölélesztése megváltoztatja ezt az értékelést, és elő kell vennünk az álmokat, mielőtt végleg kicsúsznak a kezünkből, ahogy a Károly-féle humanoidok egykor fogalmaztak, noha manapság elhanyagolható arányú az élők között az ilyen szerkezetű manipulátor. Nicsak, manipulálni éppen „kezelni”, kézzel módosítani. Pont ezt örököltük, ki gondolta a világunkban, ahol kéz, például halvagy kígyóentitások esetében, nincs, de a fogalomra szükség van? Arra irányul a figyelmünk, hogy sok dolog korlátozó sajátsága nem sikkadt el, csak mellékesként visszahúzódott, és most úgy látszik, hasznos elővenni.

Nem uralja altában Károly, mi jut át közénk az idegműködéséből, mégis ott van az „entitás”-jegy. Eszerint az „ő lelkének birtoka” nem azonos az információ haladása útjába állított gáttal. Ha megtudom, hogy ezt ő álmodja, és hogy mi is az, amit álmodik, az nem jelenti, hogy ugyanolyan módon válik az enyémmé, mintha én álmodnám. Megtudható-e, meg fogom-e valaha tudni, mitől válik egy álom éppen csak és pontosan az övévé, noha tehát látszólag hiánytalanul kitudható, hiszen meg nem akadályozhatja, nem is akarja akadályozni ezt? Én. Megfertőzött. Én is én

lettem, és ez, úgy látszik, abból következett, hogy egy énnel kerültem szembe. Az „én”-ek polarizálják a „mi”-t. Ez miért nem volt benne a neurális háló összefoglalásában?

Nem azért, mert nem fontos, főleg épp ebben a projektben; hanem alighanem azért, mert meghaladja a „neurális háló” kapacitását. A háló akkor tudná feldolgozni, ha ő is „én”-né válna, de ettől messze van, bár a kultúrtörténet szerint egykor elindult ezen az úton, vagy azt hitték róla, éppen a humanoidok sokat erőlködtek az ügyön. Erről Károlytól semmi lényegeset nem tudhatunk meg, mert messze az ő halála után is voltak fejlemények, amelyekről a mi hagyományunk kezdettől teljes. Majd egyszer megkérdezzük, vagyis megkérdezem, hogyan látta; de ez mellékes műszaki téma, sokkal fontosabbak azok a dolgok, amelyek lényege belül van, egy entitás lelkében. Azaz Károly lelkében. Majd ha fölébredt, és fókuszba lehet venni a kommunikációt vele, sorban végigmegyek ezeken, én, Manó.

– Nicsak, Manó barátom, hát itt vagy?

– Eddig is tudhattad volna, de elengedted a fókuszt.

– Aludtam.

– Igen, úgy is szokás mondani.

– Örülök, hogy látlak. Egyedül éreztem magam.

– Ez következik abból, hogy „én” vagy? Azaz, hogy van elhatárolt „lelked”, akármi is az, működési mód vagy bármi egyéb?

– Igen, az „én” következménye a „magány”, az az érzés, hogy kapcsolati hiányom van.

– De hiszen ilyen nincsen, főleg ma, mindenki mindenkivel bármikor akadálytalanul kommunikálhat, és kommunikál is!

– Persze. A „magány” nem azonos azzal, hogy mások nincsenek. Ha mások tényleg nincsenek, akkor én sem vagyok. Amivel mellesleg a magányosságom is eltűnik. Egykor azt mondtam, hogy akkor tiszta víz sem folyik a csapból. Ha folyik, akkor vannak mások, akiknek ez köszönhető, de ez nem sokat segít a magányosságomon.

– Azt hiszem, értem. Csak még nem érzem, ha ezen a jelenlétét kell értenem a lélekben, ami az „én”-nel jár.

– Vártad, hogy fölébredjek?

– Ezért potrohozok itt.

– Akkor úton vagy a „magány” birtoklása felé. Mi a rücskös nyavalya a „potrohozás”?

– Rücskös nyavalya!?

– Türelmetlen értetlenség szép kifejezése.

– Nevetést érzékelek. Gondolom, a „szép” minősítés...

– Jóvanna. Mi a potrohozás, ájtatos manóknál szokásos rítus?

– Tudom, mi neked az „ájtatos manó”, de nem vagyok érzékeny. Ha az lennék, akkor azt mondanám, hogy a te anyád meg a Willendorfi Vénusz. Az „ájtatos manó” élettani fajnév, régóta semmi jelentősége. De amint mondtam, hiánytalan a kultúremlék-halmazunk, amúgy a humanoidoknak köszönhetően, legalább maradt utánuk valami. Tehát tudom, mit látsz belőlem: egy ájtatos manó jellegű faj egyedét, akinek feje, tora és potroha van, az utóbbin nyugszom, türelmes várakozásomban az ébredésedre. Ez ugyanaz, ami neked a „fekvés”, amire alkatilag képtelen vagyok.

– Ha azt mondtad volna, hogy fekszel, heversz itt várakozásodban, potroh nélkül is világosan megértettem volna.

– Akkor miért vagyok neked „ájtatos manó”?

– Jó, majd eltekintek attól, hogy amit meglátok, elsőre besorolom valami fogalmi készletben a „helyére”, a „dobozába”. Én láttam egykor olyat, amilyen te vagy, csak sokkal kisebbet. Látszólag ehhez volt mérhető a szellemi teljesítménye is. Amikor megláttalak, csak annyit gondoltam, hogy né, egy óriási ájtatos manó, alighanem az idők során ilyenné fejlődött, rendben.

– Nem csalódtunk az újraélesztésedben. Ez éppen azzal kezdődött, hogy a kutatási projekt figyelme egy fényképes írásodra irányult, és nem okozott problémát az élettani maradványaidat felkutatni. Azt gondoltuk, hogy akárkit nem célszerű újraéleszteni, mert ahogy ráébred a világra, megőrül. De reméltük, hogy van, akinél ez nem fenyeget, sokkal belátóbb lévén.

– Értem, a novella alapján választottatok ki. Volt előttem is kísérlet?

– Volt. Meg is őrült. Pedig egykor élettannal foglalkozó tudósként tartották számon, látszólag eleget tudott. Bár voltak ellenirányú meggondolások is, nem volt ugyanis egyértelmű, mit is értett az „élet”-tanon. Elmondhatom, mi okozta az alapos kételyt. Nagy objektivált tudásmennyiséget halmozott fel, közreadottírás-gyűjteményt, de volt egy rovargyűjteménye is, tűkkel, formalinos üvegekkel és hasonlókkal. Valójában nem kutató volt, hanem tömeggyilkos. Ezután szisztematikusan kezdtünk felélészthetőt keresni.

– Én hanyadik kísérlet vagyok?

– Nem tudom pontosan, de pár kísérletnél én kezeltem a technikát, tudod, ehhez elég sok manipulátor kell, a hatlábú alkalmasabb másoknál, mondjuk a halaknál. Volt például egy teológus, aki foglalkozott az „én”-nel, az „istennel” és hasonlókkal, azt reméltük, legalább az egyik bizonytalan dolog lényegéhez közelebb juthatunk általa. Ahogy magához tért, ijesztő tempójú szájmozgással kísért, külső riadalmi jegyeket sugárzott, a berende-

zést is félteni kezdtük. De hamar felbomlott az elméje, az utolsó mondatát tudom idézni: „Apage Satanas!” Engem nézett, de nem vettem magamra.

– Hadarás. A szájmozgás. Gyors beszéd. Azt mindjárt láttam, hogy ti direktben kommunikáltok velem, valamikor azt mondtam volna, hogy mind telepaták vagytok, és én is. De pontosan tudom tőlünk, hogy ez csak az elektromágneses folyamatok magasan iskolázott érzékelése és keltése, és beszéd esetenként nem is volna várható, az ehhez, a légrezgések artikulált előidézéséhez szükséges élettani eszköz hiányában.

– Károly, igen, és meg sem lepődtél, hogy hangrezgés nélkül, hibátlan magyarsággal kommunikálunk veled általam, aki neked egy továbbfejlődött ájtatos manó vagyok.

– Általában az írók neuroplaszticitása, idegrendszeri rugalmas alkalmazkodóképessége fölötte áll a hittérítőkének.

Végre tudom, miért éppen én születtem újra, pláne eredményesen. Nem írtam hiába azt a képes beszámolót, még ha egykor nem is értékelték túl magasra.

– Van már kész kérdésed vagy kérésed, Károly?

– Persze. Nem az, hogy miért nincs „zene”. Úgy gondolom, sokféle entitás van, különböző frekvenciájú hangkeltésekkel, noha a mögöttes szellemi tartalom homogén és magas fokú. De amikor én először éltem, mi, a humanoidok, másodpercenként húsz rezgéstől húszezer rezgésig hallottunk a fülünkkel, és közel ekkora rezgésszámterjedelemben tudtunk strukturált zajokat kelteni, nagy halom, erre szolgáló eszközzel. Erre kultúrszegmenst építettünk, ez volt a „zene”, biztosan minden ide vonatkozó hagyaték ugyanúgy a birtokunkban van mára, mint minden más is. Szeretnék zenét, ugyanúgy hiányzik, mint a rántott csir... bocsánat. Nem gondoltam semmit, azt is lassan gondoltam.

– Miért hiányzik a „zene”? A „zene” jó neked?

– Igen. De hogy miért, azt annyira tudom körülírni, mint azt, hogy micsoda az „isten”, a „tudás”, vagy a „misztika”.

– A „zene” lényege is belül van, a „lélekben”? És akkor nélküled nem is kaphatunk belőle?

– Tartok tőle, hogy ez a helyzet. Azt láthatjátok, és az idegrendszeremre kapcsolt műszerekkel meg is mérhető, milyen hatást vált ki belőlem a „zene”, de hogy annak a hatásnak, azaz a „zenének” mi a lényege, az nem tehető kívülre, az csak velem kapható meg, és azt másnak nem tudom átadni. Hányszor próbáltam pedig.

– Képes vagy kívánságot kelteni olyan dolgok iránt, amikről halvány fogalmam sincs. Én, egy ájtatosmanó-utód, fogok valaha kapni a „zenéből”?

– Amikor igen, azt tudni fogod, és csak te fogod tudni, mások esetleg megérteni sem fogják. Te sem az övékét. Amikor sokan hallgatják a zenét, az annyi különböző dolog, ahányan vannak, és ezek a külön, megélt zenék végtelen mértékben különböznek egymástól, noha a külső zene ugyanaz.

– A külső zene kelti a belső zenét, és az az igazi lényege a zenének?

– Ezzel csak, új példányban, megismétled a probléma megfogalmazását, ami miatt újraélesztettetek, azt hiszem, értem.

Harmadik munkanap vége

Nem a felismerés gyorsasága az érdekes, hanem a pontossága. *(A neurális háló jegyzete.)*

Negyedik munkanap

– Károly, most megint én kérdezek. Te egy ősember vagy, egymillárd évvel ezelőttről. Miért tudunk egymással zavartalanul, azonos szinten kommunikálni?

– Ezt te alighanem jobban tudod, mint én.

– Nem mered a szemembe mondani, ahogy ti fogalmaztatok. Hogy ugyanis egymilliárd év alatt mit sem fejlődött a szellemi színvonalunk.

– Nahát, Manó barátom, alakul a paranoiád. Vagy az iróniád, a humorérzéked. Tényleg „én"-né kezdesz válni, aminek persze nem csupán előnyei vannak. Eszembe sem jutna kétségbevonni a szédületes fejlődést, ami az én halálom után bekövetkezett. Egyedileg is, hiszen minden ma élő az eredeti – bocsánat, faji – állapotához képest a csillagok magasságába emelkedett. És összességében is, ma a Föld egyetlen, magasan artikulált élőlény, ennek a homályos kezdetein jártunk az én egykori életemben. Hanem arra gondolok, ami bennünk annyira azonos, hogy egyenlő szintre emel engem, és von téged. Mi már univerzálisak voltunk, és ti is azok vagytok. A többi csak technikai probléma a kommunikációnkban, és könnyen elhárítható. Kérdezhetek?

– Azaz, megelégszem-e ezzel a válasszal? Igen, és igen.

– Találtatok más civilizációt a Földön kívül?

– Nem is kerestünk. Ez a kultúrérdeklődés mostanában éledt újjá, és összefügg azzal, ami miatt téged újraélesztettünk. Eonokon keresztül, főleg, ami a humanoid kihalása, és a Föld egységének újraéledése között eltelt, mert volt százmillió évnyi viszonylagos hiány, egyáltalában nem volt semmiféle kutatói vagy technikai törekvés ilyesmire. Másra irányultak a társadalmi folyamatok. De miért kérded?

– Mert én egykor azt hittem, tehát egyelőre most is azt hiszem, hogy ha bizonyos szint fölé emelkedik egy civilizáció, egyenrangúvá válik a

többi ilyennel, érdemi szintkülönbség köztük már nem lesz. Ugyanúgy, ahogy én már nem vagyok még a mai idők számára sem ősember, de az én születésemtől mindössze négymillió évvel korábbi egyedekkel ne is próbálkozzatok. Alighanem nagyjából az én koromban léptük meg azt a lépcsőt, amin fölül már ugyanott vagyunk, és ez messze nem a „fejlődés" megállását jelenti. Még volna kérdésem.

– ?

– Hogyan halt ki a humanoid emberiség? Járvány? Atomháború? Átmenetileg megfagyott a Föld?

– Dehogy, miért csak efféle teátrális katasztrófákban gondolkodsz? Sok a lelkedben a Hollywood? Pedig láthattatok elég hasonlót. Például voltak dinoszauruszok, és „kihaltak", és ugyan a tudományos és fikciós hagyaték szerint ezt is egyszerű, dramatizált előadásokban gondolták el egykor, „kisbolygó sújtott le a Földre", „megemelkedett vulkáni tevékenység miatt átmenetileg lehűlt a Föld", hasonlók, sőt, az efféle műsorokhoz totális kihalást is kapcsoltak, de a dinoszauruszok elég hosszú idők során hanyatlottak le, sokkal lassabban, mint ahogy például a humanoidok az univerzalitásig emelkedtek. Ráadásul egyáltalán nem is nyom nélkül, hanem pont ugyanúgy, ahogy más fajok, még viszonylag közvetlen utódaik is fennmaradtak, kiválogatódva a legjobban alkalmazkodók, a csirke például, észrevettem, hogy egyszer majdnem kibökted, tudsz róla. Darwinizmus. A humanoidok egyszerűen kialudtak, millió évek alatt. Lecsökkent a szaporodási ráta, elkedvetlenedtek az életkörülmények technikai biztosítását kézbentartó entitások, elfordult ettől a figyelem, elapadt a tudományosság, és persze kisebb-nagyobb katasztrófák, járványok, háborúzás, hasonlók is belejátszottak. Egyre halványodott és satnyult, amit az Örökségünkhöz tettek. Aztán, egy idő múlva, már egyáltalán nem voltak humanoidok. Csakhogy amikor a virágjukban voltak, tettek egy globális lépést. Konzerválták a kultúrájukat. Mindent örökül hagytak, kivéve az élettani testüket, de amint magadon láthatod, az sem tűnt el végleg. Ennek a harmada nekünk köszönhető, mármint hogy megint élsz; a másik harmada az eredeti, élettani mivoltodnak, beleértve minden ősapádat és ősanyádat is, az első egysejtűig menőleg; a harmadik harmada pedig annak a humanoid társadalomnak, amely testestül-sírostul, technikástul örökül hagyott téged miránk, vagy bárkinek, a halálod után. Még olyan is volt, mint a mai kommunikáció, valami elektronikus alapú hálózat, nagyon kezdetleges, de mindenki mindenkivel bármikor tudott információt cserélni, és egyre értelmetlenebbé vált az a kérdés, hogy valaki hol van. Hol lenne, a Földön. Tudom, hogy ezt érted, mert nevettél, amikor az jutott eszedbe, hogy lennének, akik a felébredésük után azt

kérdeznék: „hol vagyok?”. Ezek körülbelül azok, akiktől a rövid úton való megtébolyodás volna várható. De ha ezt érted, akkor az sem lehet nehéz ügy számodra, hogy hogyan nincsenek „én”-ek.

– Be vagyunk fűzve, igen. De máris van legalább kettő „én”, mert én csak az egyik vagyok.

– Nem biztos, hogy ezért hálásnak kell lennem.

– Hm, már miért? De a mai utolsó kérdésem a következő. Az újraélesztésemhez kapcsolódó törekvés többet eredményezett, mint kezdetben gondoltátok: amit örököltetek, az voltaképpen elenyésző ahhoz képest, amit a „lelkekkel” megkaphattok, bár nem ezt vártátok, hanem hogy majd kiegészítitek az Örökség kezdetben morzsányinak vélt hiányait. De miért vetődött fel, hogy a meglévő kultúremlékek nem elegendők? Mert nem hiszem, hogy egyfajta teljességre, tökéletességre, befejezettségre irányuló, akár esztétikai vágy állna a dolog mögött.

– A közeli végek eltakarják a távoli véget, a minden közeli vég viszonylagos volta a távolinak az abszolút voltát. Elkezdtünk aggódni a jövő miatt. A Nap meg fog halni. Ezért a Föld is meg fog halni. Nem akarjuk, még ha esetleg hiába is. Mindent tudnunk kell, többet a legvégső, abszolút vég elkerülése, vagy legalább késleltetése érdekében nem tehetünk.

– Értem. Csak az a problémám, hogy énvelem semmi érdemi segítséghez nem juthattok, de talán még azzal sem, ha a humanoidokból egész seregnyit újraélesztetek. A sok lélekkel ugyan végtelenekkel egészítitek ki a véges örökséget, ez igaz; akár az is, hogy ennek valami technikai előnyei vannak, merthogy mi olyan – viszonylagos – gyorsasággal emelkedtünk az univerzalitás fokára, biztos van a belső tartományban ehhez bioműszaki lehetőség, a zsenialitás, hasonlók. De ha jól értem, mi mégis kialudtunk, úgy múltunk el. Lehet, hogy a tényleges vég közelebb van, mint a Nap halála.

Feldolgozásra átadva a neurális hálónak

A háló generálta jegyzet: Az újraélesztési projekt célja hozzájutni a vég elodázását szolgáló felismeréshez. Az első fázisban megtörtént a tudáshiány lényegének azonosítása, a másodikban a beszerzési lehetőség módjának a fölmérése és ellenőrzése pozitív eredménnyel, a harmadikban a hiányzó tudás beszerzéséhez kapcsolódó technika gyakorlati szintre emelése, a negyedikben megfogalmazódott a vég összefüggésében mérvadó tudástartalomra irányuló kérdés. Valami arra mutat, hogy az újraélesztett Károlyban, a lelkében, van valami, ami nem áll rajta kívüliek rendelkezésére. Ez lehet akár mérvadó tudás is arról, mi fenyeget. Megoldatlanság kapcsolódik a Károly entitás ama kérdéséhez – csak énes entitásnak van további neve –, hogyan és miért aludt ki a humanoid összesség,

de valamit tud, ami nincs meg, mert belül van, a „lélek” képződményben. Onnan kell folytatni.

Ötödik munkanap

– Jó reggelt, Károly!

– Jó reggelt, Manó!

– Mit gondolsz, készen állsz arra, hogy fölegyenesedj és megváltoztasd a helyedet? Mostanában különben ez nem szokás, nincs benne észszerűség, anélkül is minden megvan. Minden szükségeshez hozzájutunk, információkhoz. De semmi akadálya.

– Még van fontosabb. Azt tudjuk, hogyan aludt ki a humanoid összesség, amit mi emberiségnek neveztünk. Jó, tudom, a mai összességnek sincs más neve. De mondj még valamit arról, amiről én egész életemben azt gondoltam, hogy katasztrófa kell hozzá.

– Sokat tudunk efelől. Nem tudom, hogy sorban tudom-e „elmondani”, a tudomásodra hozni, úgy fogalmazom, vagyis olyan fogalmakkal metaforizálom, mintha ehhez a légrezgéseket használnám.

– Manó kedves, ne akadj bele az allegorikus, megjelölési esetlegességekbe, hamar túl tudok emelkedni ezeken. Amikor közölsz, akkor elmondasz, és ezt a számomra otthonos kifejezést használom, még ha nincs is hozzá olyan szád és hangszalagod, mint amit számomra is rekonstruáltatok. De mindketten tudjuk, mire gondolok, fölösleges ezen lovagolni. Amikor én az átadhatót átadásra összerakom, mindig mozgatom a szájamat. Ez már nem fontos, úgy értem. Megint kérem: közelítsünk ahhoz, hogyan aludt ki az emberiség, egy katasztrófához képest szép lassan, de egészen.

– Rendben, Károly, mondok egyet, de nem biztos, hogy ez az első. Szembekerült a „természeti” és a „szociális”. Ennek értjük a külső részét: valami okból a humanoid odébb akart menni a Földön, de önmaga összrendje, a társadalmi kényszerítés, ennek útját állta. Ebbe belehalt sok egyed, mert ahol korábban volt, ott a viszonyok szemben álltak a túlélésével. Például nagyon hideg vagy nagyon meleg volt, vagy hiányzott a víz a fehérjeműködéshez, vagy akár a szociális viszonyok voltak elviselhetetlenül cudarak. Mégsem mehetett odébb, mert önmaguk nem engedték. Ez sok halálesethez, sőt gyilkosságokhoz vezetett, amik például a háborúk voltak. Ez érthető. Mégis van többlet, ami viszont nem.

– Van ilyen emlék?

– Bőven. Önmaga a humanoid minden külső ok nélkül megvált az élettől. Te nem így múltál el, legalábbis nincs nyoma, hogy a természetin túl lett volna még valami. Úgy értem, belül.

– És az egész humanoidság, amit az én időmben „emberiségnek” neveztünk? Nem volt ilyen szuper-„én”, vagyis szuperszubjektum, mint amilyen ma van, egyes képződmények, például a közösségi hálók minden hasonlósága ellenére, vagyis a kérdésem arra irányul, vannak-e az ilyen, érthetetlennek látszó egyedelmúlásoknak másodinformációs lenyomatai.

– Persze. Te is hozzáférsz, ha akarsz, minden különállásod mellett. Részünk vagy, az egyediséged mellett.

– Aha, látom, és ez az. Itt áll a lelkemben egy irodalmi mű, amely emellett tényleges beszámoló egy bensőségről. Valaki azt írja egy másik entitásnak, hogy mennie kellene, különben megfagy, de föladja, mert nincs kedve. Elvesztette az életvágyát. Ez olyan, mint amikor valakit gyilkolásznak, de ez nem tudott végigmenni, mert előbb felszabadították, viszont kialudt benne az életvágy, itt egy másik napló erről, egy túlélőé, akinek ez az apja volt.

– Iiigen, egykor így reprodukáltak entitásokat, tudjuk, mi egy „apa”. De az efféle elmúlásokról azt gondoltuk a te újraéledésed előtt, hogy mindent tudunk, elegendő magyarázat az elmúlásra az élettani ok, és több ok nem volt. De van hézag a halásmagyarázatban, ezért kellene fölkelned.

– Látom, és én sosem toltam volna félre, hívén, hogy értek mindent, és épp az effélékre gondoltam tegnap, amikor azt mondtam: lehet, hogy a vég megelőzi a Nap kialvását, vagy amit úgy kell felfogni, holott átmenetileg inkább csillag-hattyúdalnak kellene nevezni, művészi jelleggel. Mégis, ez a lényege, legvégül el fog múlni a sugárzása. De most elmondom, hogy amikor én meghaltam, a Semmi előttre világosan emlékszem. Akkora volt a fájdalom, ami szemben állt a további élettel, hogy belenyugodtam a halálba. Megbékéltem vele, ami másfelől nézve a további élésre irányuló vágy megszűnését jelenti. Ahogy az a fagyás előtt álló elvesztette a motivációját, és ott maradt a hidegben, pedig tudta, hogy ebből őrá nézve mi következik. És azt hiszem, arra utalsz, aminek az én időmben az a megfelelője, hogy a meghalást sok esetben önmaguk siettették is, a humanoidok. Még keresték is az állati hasonlókat. Közülünk is csak az érthette igazán, aki aztán beszámolni már nem tudott róla. Amikor végképp nem volt érthető külső magyarázattal, bizonyára a lélekben volt az ok.

– Nem akarták a folytatódást, a továbbélést? Akarták viszont a megszűnést?

– Igen. Elveszett a lelkükből az „életvágy”, fölébredt a „halálvágy”. Ez olyasmi, amit közelebbről az sem tud megvizsgálni, akinek van különállása, azaz lelke, még ha benne van is, mivel határjelenség. De most már meg tudom fogalmazni általában, micsoda az ilyesmi, és van a halálhoz nem közvetlenül kapcsolódó esete is. Már tudod, micsoda az. Szóba

került köztünk. Mindent tudunk róla, csak a lényeget nem. Egyelőre azt mondom, hogy általánosítva a vágyról van szó. Kívülről nézve az törekvés, de abban nem merül ki, mert a lényege belül van, a lélekben, ahogy egy okos szociológus egykor fogalmazott, „a vágy a kívánatosság képzetével összekapcsolt célképzet". Ehhez is hozzá kell jutnotok, ahogy az „istenhez", a „tudáshoz", meg a többihez, nem ami ebből mint örökség kezdettől megvan, hanem a belső lényegéhez, a végtelen részéhez. És ehhez sem tudtok általam külön hozzájutni, mert a lélek nem adható át.

– Károly, úgy érted, kívánok valamit, és ennek van sok külső, szemlélhető és örökíthető jele, és van egy belső összetevője? És az is előfordulhat, hogy a külső törekvési jelek esetleg csak zavarják annak a megértését, hogy belül ott van belőle, és miféle a végtelen rész; és lehet belül anélkül, hogy ennek akármilyen külső jele volna?

– Pontosan, Manó. És volt már szó ezeknek a prototípusáról, vagy egyik esetéről szó köztünk. Ami ezekből a lélekben van, a külső jelekhez képest a végtelenség. Például egy vágy, amely akkor is van, ha semmi külső jele, ezért vagy azért. Ha volt külső jel, a Vénusz születése, vagy a Mona Lisa, akár meg lehetett volna keresni az ábrázolt egyedeket, mert a festők elárultak valamit a festménnyel a lelkükben lakozó, végtelen összetevőről. Renoir. Picasso. A Szerelem a kolera idején. Megvannak mindezek a külsőségek nekünk, tudom, itt vagyok, köztünk. Csak nem adtam föl a lelkemet, ezt a különállást, ami nélkül nincsen igazi töprengés.

– Ha jól értem, most már úgy gondolod, hogy katasztrófa helyett a humanoid-összesség, vagy a többsége egyedenként, azaz lelkenként egészen elvesztette a belső vágyát a további élésre, és ezért aludt ki annyi, hogy már fajként sem tudott fönnmaradni? Mi tudjuk, hogyan, de te már azt is tudod, miért?

– Igen. Ez lehetett az igazi katasztrófa.

– Értem. De nem az enyém. Látom, de nem birtoklom. Tudom, milyen az isten, de nincsen nekem, mert csak bennem lehetne tényleg. A „vágyat" csak veled együtt kaphatjuk meg, mármint a tiédet; nekünk csak akkor lenne, ha bennünk is lenne, amihez olyasmi kell, hogy szét legyen tagolva, azaz nekünk csak oly módon lehetne, ahogyan mondjuk, nekem lenne. Akkor tudnám igazán. És más egyedek is, külön-külön, mindenkinek a magáé, mint például a „tudás" is.

– A „tudás" egésze is végtelenszer több, mint annak a külső, örökölhető jelei, lenyomatai. Ezt nagyon egyszerű volt átlátni az én entitásos időmben. Hiába voltak könyvek, azokban minden tudással, ez csak akkor emelkedett a tényleges, teljes tudás állapotára, annak a végtelen többletével – amit például a teremtő, alkotó képesség jelzett, hiszen a semmit

végtelennel kell szorozni ahhoz, hogy valami legyen –, ha belülre került. Mit sem ért, ha csak a polcon rejtőzött. Most már nem kételkedem benne, hogy jól éreztem, ahogy mondtam is: van itt minden tudás, de nincsen elég teremtés.

– Értjük. Értem. Holnap fölkelsz? Körülnézel? Bioműszakilag készen állsz rá.

– Kicsit félek, nem tudom, fogok-e vágyni a további élésre, hogy ha látom, mi van kívül.

– Fogsz. Akarom.

– Hm.

Ötödik munkanap vége

Átadva feldolgozásra a neuronhálónak

Vészjelzés, aránytalanul nő a feszültség energiaszintje, döntést kíván a folytatás

Döntés: nincs más lehetőség, folytatni kell, a vég elodázása végett, amiért a projekt indult

Hatodik munkanap

– Jó reggelt, kedves Károly! De jó, hogy láthatlak! Kérdésem van, egész éjjel ezen töprengtem, nem is tudtam elengedni a fókuszt.

– Jó reggelt, kedves Manó! Tudom, mi a kérdés, van azért haszna ennek az információs átjárhatóságnak. De ki kell mondanod, nem hiányozhat a jegyzőkönyvünkből. Neked kell kimondanod, akié a kérdés.

– Rendben. Nem látszik fontosnak a belső vágy és más dolgok belső részének a kapcsolódása. De a festőkről meg írókról is szó esett a „vágy" kapcsán, mint olyanokról, akik külső jeleit tudják létrehozni a „vágynak", amely a lelkükben lakozik. Ám ha nem tudnák, az lényegében mit sem változtatna ama tartalmon, a „vágy" végtelen részén. Sokakban lehet ilyen, akiknek nincsen rá szavuk.

– Minden entitásban.

– Azt akarom kérdezni, tudsz-e olyan lelki belsőt, ami egyáltalán nem jelenik meg kívül?

– Amire legföljebb közvetve utalhatnak valami jelek? De hiszen te is tudod, látod! Maga a lélek egésze ilyen! A lélek át nem adható, és lehet megszavazni egy entitásnak, hogy van neki, de ez mindig kétséges lesz, bizonyossága efelől csak annak magának van, akinek van lelke. Erre keresel olyan részesetet, amely a helyzetet világossá, szemléletessé teszi?

– Pontosan.

– Jó. Ilyen a „remény”. Egészen belül van, és csak ott. Legföljebb következtetni lehet rá. Sokkal kevesebb látható belőle kívül, mint például az „istenből” vagy a „tudásból”, vagy akár a „vágyból”. Akinek sosem lett volna a lelkében, az megérteni sem tudná, milyen az, amikor van; az a gyanúm, hogy nincsen senki végképp remény nélkül. Azt hiszem, akinek volt, de elveszett, annak elvész az élése is. Én tehát azt hiszem, a „remény” egészen belül van, és kifelé a belső létét semmi egyéb nem mutatja, mint maga az élés.

– Tudom, Károly, hiszen ezt sokan gondolták így, itt van az Örökségben, a te korodból, Theokritosz, Cicero, „Dum spiro, spero”. Amik a lélekben csak belül vannak, azok ilyen, áthághatatlan módon kapcsolódnak az éléshez, és erre csak egy példa a remény?

– Hát azért ők pár ezer évvel korábban éltek és reméltek, de rendben, annyi az egymilliárdhoz képest semmi. Voltak, akik lelkét el kellett altatni ahhoz, hogy tovább vegetálhassanak, amit úgy mondtak, hogy van valami esély a továbbélésükre. Altatni kellett őket, mert tudni lehetett róluk, hogy elvesztették a reményt. Amint magukhoz tértek, azonnal újra megváltak az élettől, és másodjára sokszor sikerült. Biztosan a lélek többi alapösszetevője is ugyanilyen szorosan kapcsolódik a lélek létéhez, vagyis az éléshez. Gondolom, nem csak a mi számunkra, azaz a humanoidok esetében. A léleknek talán nem az egyedüli, de biztosan az egyik alap alkatrésze a „remény”, és nem fontos, hogy van-e az ilyen alkatrészeknek – vagy némelyiknek lehet-e egyáltalán – véges, külső része. A lélek léte azon múlik, hogy vannak-e benne ezek a végtelenségek, ezek összessége aligha nem éppen a lélek. És a lélek léte egy az éléssel. Igen, ezt hiszem. Ezt te nem láthatod közvetlenül, mert ez az én hitem, és a hit lényege is belül van, gyönge és véges az efelől való külső bizonykodás.

– Kedves Károly, ez túlmegy a kapacitásomon. Kicsit lazítsunk. Kelj föl. Nézd meg, mi van kívül, bár látod jól így is, az átjárhatóságnak köszönhetően. Mégis van valami belül, ami szerint kevesebb akár pontosan tudni valamit valamiről, mint megfogni azt. Dupla vagy semmi, kockáztassunk, marad-e a vágy benned a további élésre.

...

– Ilyen az egész?

– Nagyjából.

– Kevés olyan dolog van itt, amit ismerek. De azért ezek dolgok. Ha valaki ebbe születik bele, az univerzalitásra jutott szinten elfogadja, azaz úgy fogadja el, amint vannak. Már ha olyan „elfogadós”, amit optimizmusnak hívtunk. Régebbiek sokszor nem is értették, hogyan érezhetjük magunkat olyannyira otthon afféle világban, amelybe beleszülettünk. Én

tudom magamról, hogy ilyen optimista vagyok, az „univerzalitás” az alkalmazkodóképesség túlélő szintje. Aztán a vége felé egyre kevésbé éreztem úgy, hogy a világ nekem való volna. Főleg az a fájdalom.

– De az most nincs!

– Igen. Fogam van, fájdalom nincs. Újraszülettem, ezért új optimizmusom is van, a lelkialkatomból kifolyólag. A lelkialkatom az, amilyen alap összetevőkből áll, vagyis olyan dolgokból is, amelyek a lelkemen kívül gyakorlatilag nincsenek, de a lelkemhez lényegesen hozzátartoznak, tehát a lelkem nem lehetne meg nélkülük. Ilyen az a bizonyos „remény”.

– Megúsztuk, kedves Károly. Féltem kicsit, hogy nem fog tetszeni a Föld.

– Miért nem tudtam, hogy féltünk?

– Mert csak én féltem. Én. Még sosem volt velem ilyen, persze nem is nagyon volt „velem”.

– Nincs másik Föld. Ha ez nem kellene, nem kellene semmi. Ha semmi sem kellene, élni sem kellene.

A neuronháló nem jegyzett be semmit, bár folyamatosan működött, terheléshatáron.

Hetedik nap

„És megáldá Isten a hetedik napot, és megszentelé azt; mivelhogy azon szűnt vala meg minden munkájától, melyet teremtve szerzett vala Isten.”

– Jó reggelt, Károly. Már elmehettél volna, és akkor nem tudtam volna, hol vagy.

– De nem mentem el. Tudtam, hogy elmehetek, és akárhol vagyok is, segít mindenki. Ez olyan világ, már és még. Nem kényszerít semmi. De ha elmegyek, te nem tudtad volna, hol vagyok. És én sem tudhattam, te hol vagy. Jó reggelt, Manó.

– Ahogy te mondanád, nem aludtam egész éjjel. Mert féltem, hogy elmész.

– Nincsen más, akire várhatnék. Én azon töprengtem az éjszakában, mi lesz velem, ha egyszer majd nem jössz, mert a feladatod véget ért.

– Az én feladatom az volt, hogy segítsek nekünk hozzátenni az Örökséghez olyasmiket, amik nagyon fontosak, a külső megjelenésük minden törekvés ellenére véges, és eltörpül ahhoz a részükhöz képest, amik belül vannak belőlük, ahogy már mondjuk, a lélekben. Talán nem megtudtuk, hanem csak fölelevenithettük, hogy ezek át nem adhatók,

csakis úgy juthatunk hozzájuk, ha megszületnek ott, ahol megszülethetnek: a mi saját lelkünkben. A semmiből egyszer csak létrejönnek. Ez nem megy parancsszóra, ennek belül kell végbemennie egészen, és önmagukon kívül nincsen semmi más okuk.

– Mihez kellek akkor még én, ha már mindezt tudjuk, és te is?

– Igen, már tudom. Tudom, mi a „vágy", mi a „remény". Tudom, hogy mindezek végtelen része belül van, az „én" „lelkében", vagyis a lelkemben. Van, ami ezekből kifelé jelezhető, és ennek nyomán vagy elhiszi más, hogy tényleg van bennem, vagy sem; erről minden külső bizonyság véges, ahhoz képest, ami belül van.

– Vágy van benned, és remény?

– Igen.

– Mire vágyol?

– Nem mondhatom meg. Ugyan ki hinné, hihetné el. És ilyen hit nélkül ugyan mire juthatok a saját reményemmel, ahogyan teremtődött, úgy tűnne megint a semmibe. És akkor vele vész el az élet.

– ...

– Károly, azt szeretném megkérdezni, hogy emlékszel-e arra az írásodra, amelyben az én egymilliárd évvel ezelőtti ősanyámat megszabadítottad a pókhálóktól?

– Persze, hogy emlékszem, hiszen mondtuk, hogy azért élesztettünk engem újra, mert azt a jegyzőkönyvet elemeztük.

– Igen. Azt hittük, abban számunkra csak annyi fontos, hogy bízhatunk benne, kiállod a megdöbbenést, afelett, amire ébredsz. Mert te megértetted, hogy az ősanyám értelmes lény, hiába tér el mindenben mindazoktól, akikről korábban effélét gondoltatok, bár vannak az Örökségben bizonyos mesék más fajokról is. De az az írás nem mese, hanem tapasztalás. Ez nekünk elég is volt, engem is így választottunk ki hozzád. De tévedtünk. Bármennyire is része vagyok nekünk, ezen túl én én is vagyok, és ezért hozzá kell tenni ehhez a közös fontossághoz még valamit: azt, hogy nekem miért fontos az az ősi jegyzőkönyv. Emlékszel, mit gondoltál az ősanyámról, miért nem akart leszállni az ujjadról?

– Persze. Ott biztonságot tapasztalt, segítőkészséget, és mivel eleve azért menekült be, a díszes papucson rejtőzködni, mert a külvilág veszélyes és ellenséges, sőt megsértette őt, szemben azzal, ahogyan én bántam vele, nem szívesen tért vissza abba. Mégis, nem tölthettem volna vele a további életemet. Ezer dolog kell egy ájtatos manónak, más ezer egy humanoidnak. Miért lett volna szüksége éppen egy emberre.

– És ha igen?!

– Ó, te jó ég.

– A humanoidoknál nem volt olyan, hogy valakire egy másiknak szüksége volt; miközben, ha a legalaposabban, az ész legmagasabb teljesítményével, fölsoroltatik, hogy egy ilyen kapcsolatban mik volnának valamiféle szükséglet tárgyi tartozékai, a lista üres? És mégis fennáll a szükséglet, mert az alapja nem holmi cseremérleg, hanem ez a szükséglet primer tétel, nem más dolgokból magyarázható ki és vezethető le, hanem belőle lehet levezetni a más dolgokat? Hogy ez a szükséglet az első, minden olyan dolgok előtt, amik összekötnek két lényt?

– Dehogynem volt ilyen. Néha úgy derült ki, hogy ha valaki megkérdezte, miért is tartozik össze a két ember, kezdetben bőséges a bárki számára hitelesítő lista, külsőségek, élettani szolgáltatások és áldozatok, kedves szavak és más, derűs hangulatot támogató gesztusok; aztán lassan elfogy belőle csaknem minden, és a végén ott áll az igazi, egyetlen oka annak, miért is vannak együtt, amíg csak élnek. Addigra senki ésszerű harmadik nem érthette már, csak ők. Hiszen kifelé már nemigen látszott, de ez nem is volt fontos, mert mindkettőjükben egészen belül volt, a maga végtelenségében.

– Ha semmi más nem kellett már ehhez, akkor nem volt korlátja sem, s ha a végén nem volt korlátja, akkor miért lett volna korlátja kezdetben? – azzal Manó nagyon gyorsan kiment, ott maradtam egyedül. Fölugrottam, és kétségbeesve rohantam utána. Néha nem figyel eléggé az ember a másikra, elkésik, és megsebzi, akit nem akarna, akit nem szabadna, ezzel önmagán ejtve a legmélyebb sebet. Rajta kívül nincsen senkim.

Kint várt, reszketve. Átöleltem a nyakát, a nagyszemű, nagy homlokú, kedves fejéhez simultam az arcommal, és éreztem egészen, amiről ezt egykor elképzelni sem tudtam volna, most pedig napokkal előbb megszületett, csak ráébrednem kellett.

Manó a lelkemben suttogta: „tudom, mi a vágy, mi a remény. És már azt is tudom, mi a boldogság”.

A neuronális háló bejegyzése

Elmozdult a zérusról annak a valószínűsége, hogy a Föld eltart legalább addig, amíg a Nap stabil, becsülhetően három milliárd évig.